



Alta og Omegn Turlag



Nordkapp og Omegn Turlag



Troms og Finnmark fylkeskommune

postmottak@tffk.no

Kirkenes, 31.08.2021

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Nordkapp og Omegn turlag og Norsk Ornitologisk Forening avd. Finnmark.

Høringsinnspill Hydrogen 20/07101

Hydrogensone Arktis – Strategier for hydrogensatsing i Troms og Finnmark

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Finnmark er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene i Finnmark på fylkesnivå. Organisasjonene inkluderer 47 lokallag med et medlemstall på omtrent 5 000 medlemmer. Det er på denne bakgrunnen vi i det følgende vil gi våre innspill.

Troms og Finnmark fylkeskommune jobber mot en strategiplan for å sette fylket i på kartet innenfor hydrogenproduksjon. Arbeidet har pågått siden 2019 med bred medvirkning fra lokale og nasjonale aktører. Dessverre har ikke FNF Finnmark eller våre tilsluttede organisasjoner innenfor natur og friluftsliv blitt varslet om arbeidet eller høringen som nå ligger ute. Vi har i dokument til fylkeskommunen bedt om utsatt frist slik at vi skulle få tid til å gjennomgå høringen. Vi takker for innvilget utsettelse til 31.08.2021.

Mangler ved høringen og kunnskapsgrunnlaget

Forum for natur og friluftsliv mener det bør komme frem at FN's naturpanel har varslet en naturkrise. Den naturkrisen begrenser seg ikke til øvrige land eller landsdeler. Naturkrisen er vel så alvorlig i Troms og Finnmark. Ved høringen er det ikke nevnt hensyn til naturmangfold og naturtap, ikke heller hensyn til karbonlagring i natur. Friluftslivsinteressene og mulighetene til å bedrive friluftsliv er heller ikke nevnt i hverken strategien eller i kunnskapsgrunnlaget.

En hydrogensatsing forutsetter at areal omdisponeres fra natur til industriområde- dette kan gjelde både der fabrikkene eventuelt skal ligge, infrastruktur og utbygging av vindkraftverk. Dette er konsekvenser som medfølger en satsing på hydrogen, dette mener vi ikke kommer frem i saksdokumentene. Følgelig kommer ikke viktige interesser både innen natur og friluftsliv frem og blir ikke hensyntatt i arbeidet.

Bekymring for konsekvensene av satsing

FNF Finnmark er svært bekymret over de konsekvensene hydrogensatsing i Troms og Finnmark kan medføre for naturmangfold og økosystemer, friluftslivsinteresser og grunnlag for samisk kultur og



Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
finnmark@fnf-nett.no | Storgata 5, 9900 Kirkenes | 904 11 343
organisasjonsnummer 916 589 050 | www.fnf-nett.no/finnmark

livsgrunnlag. Vi ser at FNs naturpanel har alarmerende rapporter¹ som viser at økosystemet er under ett sterkt press og at svært mange arter dør ut i rekordfart. Noe av dette kan skyldes klimaendringer, men den største faren er den konstante nedbyggingen av naturområder. Intakt natur er snart utryddet og med dette faller økosystemene sammen.

§ 9.(føre-var-prinsippet) Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)²

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Denne paragrafen fra Naturmangfoldloven stiller særlige krav til utbygger om å konsekvensutrede risikoen for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet. Det står også videre i § 11 at utbygger skal ta kostnadene ved en slik konsekvensutredning, og i § 12 at dersom utredningen viser at konsekvensene er risikable, så skal annen lokalitet eller driftsform velges – det vil si at måten det produseres, såkalt, grønn energi på, må vurderes iht andre typer skader det påfører vårt naturmiljø. For å sette det veldig på spissen: Det nytter ikke å redusere mengden CO₂ i atmosfæren og redde klimaet, hvis man har tatt ut sentrale deler av økosystemet slik at matproduksjonen i hele systemet kollapser.

FNF Finnmark støtter FNF Troms i følgende innspill:

Det står på nettsiden til Troms og Finnmark fylkeskommune at «Klimaendringer er vår tids største utfordring»- dette utgangspunktet kan være medvirkende til at hensyn til for eksempel naturtap ikke blir behandlet på en tilstrekkelig måte. Klimaendringer er en svært alvorlig trussel, men den må løses i sammenheng med naturkrisen³- som er en like stor krise og der kunnskapsmangel om naturverdier er en betydelig utfordring⁴. Hydrogensatsing må da derfor reflektere alle virkninger både eventuelle positive, men også målt opp mot de negative virkningene- og ikke minst er natur og friluftsliv viktige interesser å ta med i en slik strategi for å unngå interessekonflikter på områder som folkehelse, bolyst, naturtap⁵ og tap av karbonholdig natur. Det kan også virke negativt på naturbaserte næringer som økoturisme og reindrift. Det er en rekke kilder som underbygger disse synspunktene og de er vist til her.

Godt med søkelys på redusert klimagassutslipp, men det må ses i sammenheng med naturkrisen vi står i

Som utgangspunkt er Hydrogen et reaktivt grunnstoff som kan erstatte fossile energikilder og dermed redusere klimagassutslipp. Dette er isolert sett positivt. Problemet med hydrogenproduksjon er den mengden elektrisitet som kreves for å produsere hydrogen/ammoniakk. I tillegg må det være stor skala før det blir lønnsomt.

¹ <https://www.fn.no/nyheter/fns-naturpanel-menneskelig-aktivitet-truer-eksistensen-til-en-million-arter>

² <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

³ <https://www.dn.no/innlegg/klima/natur/oljefondet/innlegg-med-god-grunn-blir-naturkrisen-na-mainstream-ogsa-i-naringslivet/2-1-1054777>

⁴ <https://ipbes.net/events/launch-ipbes-ipcc-co-sponsored-workshop-report-biodiversity-and-climate-change>

⁵ <https://www.dagsavisen.no/debatt/2021/08/04/naturen-taler-ikke-flere-store-ord/>

Ved produksjon av hydrogen tapes 40 % av energien. Det er også et energitap ved utnyttelse av hydrogen. Det er derfor vanskelig å akseptere at vi skal tape de store naturområdene som kreves for å produsere nok energi til hydrogenindustrien. FNs naturpanel har varslet at vi står i en naturkrise. Det å satse stort på å løse klimakrisen uten å ta hensyn til naturkrisen vil ikke hjelpe da vi er avhengig av å løse begge utfordringene samtidig.

Kostnadene ved hydrogenproduksjon

Troms og Finnmark fylke beskrives⁶ som en region med godt potensiale for hydrogenproduksjon. Hydrogen kan benyttes lokalt i regionen og/eller eksporteres via sjøen. For å kunne lykkes med satsingen kreves det mer energi i form av klimagassnøytrale energikilder. I sakspapirene til høringen vises det til at denne energien med hovedvekt vil kunne komme fra landbasert vindkraft.

VERDENSSAMFUNNET SATSER PÅ REN HYDROGEN. DET KREVER MYE ELEKTRISK ENERGI. IEA SIER I SIN RAPPORT «THE FUTURE OF HYDROGEN» AT HVIS ALT AV HYDROGEN SKULLE PRODUSERES MED ELEKTROLYSE, SÅ VIL DETTE KREVE ÅRLIG 3600 TWH. DER ER MER ENN EUs ÅRSPRODUKSJON AV ELEKTRISITET⁷

I Finnmark har vi allerede flere vindkraftverk og vannkraftverk som har medført store negative lokale konsekvenser for natur og friluftsliv. Når det i tillegg vises til at «storfylket» er en netto-eksportør av 6 TWh elektrisk kraft vil videre nedbygging være meningsløs sett i lys av naturkrisen vi står i. Det kommer også frem at ytterligere produksjon av elektrisk kraft i Troms og Finnmark kan benyttes i sin helhet til fremstilling av hydrogen. Når kommersielle interesser skal legge føringer for utnyttelsen av våre felles naturområder, grunnlaget for biomangfold, natur- og friluftslivsinteresser samisk kulturgrunnlag viser det at naturkrisen ikke har fått den oppmerksomheten den fortjener og trenger.

Arealkravet er formidabelt

For å kunne produsere nok hydrogen for å dekke energibehovet etter dagens levestandard, og med 40 % energitap ved produksjon av hydrogen vil arealbeslaget for fornybar energi være enormt. Dersom Storbritannia skal dekke sitt hydrogenbehov via vindkraft til havs så vil det kreve 136 120 kvadratkilometer av Nordsjøen. Det er over halvparten av Nordsjøens overflate. Dersom vi på verdensbasis etter dagens forbruk skal erstatte olje med hydrogen så vil det kreves et arealbeslag på 8 380 000 kvadratkilometer – det tilsvarer Brasils areal. Det er selvsagt ikke snakk om slike dimensjoner i Troms og Finnmark. Likevel vil det bli økt press for nedbygging av natur for å sikre nok energi til lønnsom satsning på hydrogen. Igjen vil naturen tape på vårt «behov» for stadig vekst og høy forbruks og levestandard⁸.

Naturmangfold

Verden- og Norge står midt i en naturkrise og stadig flere fagpersoner, organisasjoner og befolkning blir oppmerksom på hvor alvorlig dette kan bli. Natur og klimakrisen må løses i sammenheng- FNF Troms mener en hydrogensatsing der man ikke ser på virkningene for naturmangfold. Det fremstilles som om det er svært mye areal å ta av i nord, men sårbar arktisk natur i Troms har blitt utsatt for en rekke inngrep slik at uberørt natur er svært redusert sammenlignet med hva det har vært og at videre nedbygging utvilsomt vil ramme viktige naturverdier.

⁶ https://www.tffk.no/f/p1/i69bbedd8-40e1-4433-b636-2cd567ea6d5b/vedlegg_mulighetsstudie-hydrogen-troms-og-finnmark_utkast-pr-290620210.pdf

⁷ https://iea.blob.core.windows.net/assets/9e3a3493-b9a6-4b7d-b499-7ca48e357561/The_Future_of_Hydrogen.pdf

⁸ <https://energyforhumanity.org/en/resources/reports-en/report-hydrogen-from-advanced-nuclear-is-the-missing-link/>

FNF Troms har følgende utspill og FNF Finnmark støtter disse.

Friluftsliv

Friluftsliv og folkehelse er to viktige hensyn som svært ofte rammes ved eksempelvis industriutbygginger- og det er en rekke friluftsopplevelser som kom på «rødlista for friluftsliv» i 2019⁹. Det kan ikke være tvil om at dette er interesser som er viktig for et samfunn og at dette er noe som også betyr mye for bolyst¹⁰. Vi kan ikke se at disse interessene er behandlet i kunnskapsgrunnlaget og ser heller ingen henvisninger til kartleggingen over viktige friluftslivsområder, nærtursatsning, prosjekter som Friluftslivets ferdselsårer eller lignende kilder som kan si noe om sårbare områder og omfang.

Samlokalisering av vind- og vannkraft: mangler i kunnskapsgrunnlaget

FNF Troms mener kunnskapsgrunnlaget for dette forslaget er tynt- det er beskrevet som at om man bygger vindkraft der man har demning for vannkraft så bygger man ut i berørt natur. Dette mener vi ikke gjenspeiler virkeligheten- vannkraft er et stort inngrep, men størsteparten av naturen på fjellet i utbyggingsområder har intakte naturområder med fugleliv, flora og fauna. Videre er det også ofte en sammenheng med at man har en enkel anleggsvei (typisk grus) til fjells i slike områder som befolkningen kan benytte seg av- i flere tilfeller en kompensasjon for de ulemper tap av elvenaturen har for lokalsamfunn. Dette medfører at områdene ofte er regionalt viktige friluftslivsområder og vindkraft vil da følgelig ramme friluftsliv hardt- både med hensyn til landskap, opplevelse, ferdselsadgang og en rekke andre hensyn.

FNF Finnmark kan ikke støtte en strategiplan for hydrogensatsing i Troms og Finnmark gitt argumentene over.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen

Per Erik Motrøen
Koordinator
FNF Finnmark

⁹ <https://norskfriluftsliv.no/rodlista-for-truede-naturopplevelser/>

¹⁰ <https://www.dnt.no/friluftsliv-og-folkehelse/>